

scaturit. Prosequimur enim, et illustrium scriptorum veterumque PP. opima seges nostris sub manibus ultronea suppeditatur.

Petrus cellensis, primum monachus, deinde carnotensis episcopus qui anno 1187 ad meliorem vitam translatus est, Assumptionis veritati utroque pollice subscribit. Cum autem de singulari hoc privilegio sermonem ad populum habuissest; Assumptionis momenta cælites exponere fingit, iisque Prophetæ verbis, *Virgo Israel revertere in civitates tuas* (1), de Virgine Deipara interpretatis, addit: « Primo revertere a captivitate mundi, quia captivitati non debet subjici, per quam captivi a captivitate sua sunt absoluti. Secundo revertere ab homine sine corruptione carnis: quia sicut immunitis es a corruptione peccati, sic ad immortalitatem transire debes absorpta mortalitate per gratiam Dei. Tertio revertere ad libertatem gloriæ filiorum Dei; quia sicut peccatum nunquam regnavit in tuo mortali corpore, sic digna es perfrui etiam in carne virginali eadem spiritus libertate, qua fruuntur in sua spiritali substantia angeli ab ipsa sua creatione sive potius confirmatione. Quarto revertere ut intueamur te a dignitate angelorum ad superexcellentiam jam beatificorum spirituum; quia sicut in facie Filii tui desideramus prospicere, sic in specie et in plenitudine tua vultus defigere volumus, et luce vultus tui illustrari omnimodis satagimus (2). » Et alibi hanc de virginibus Deiparentis exuvias questionem movet;

(1) Is. cap. xxxi, 21.

(2) De Assumpt. Serm. II.

unde sic: « Quid autem caro Virginis? Nonne fuit præjacens materia, de qua opifex Trinitas naturam humanam fabricavit, quam inseparabiliter univit Verbo Dei una simul operatione non tamen eadem Trinitatis assumptione? » Ibidem rursus: « De hac sanctificata massa partem sibi Filius assumpsit, quam statim assumendo deificavit, et tam ille quam de illa in tota protoplasti massa tam redemptione, quam sanctificatione operatus est salutem totius ejusdem humani generis; ac deinde sprevit, dereliquit, oblitusque est lectuli sui, cubiculique sui, templi sui, ortus sui, paradisi sui, matris suæ absit; *etsi mater, inquit, oblitia fuerit filii sui, ego non obliviscar tui* (3). Nemo carnem suam odio habet, nec Jesus distulit in matre vincula carnis solvere, nec destitit mansionem juxta se etiam parare (4). »

Addendus pariter est hujuscce sæculi scriptoribus præclarissimus Arnaldus carnotensis, Abbas Bonævallis: en sua hac de re candida mens: « Verum de Maria, quod cœpimus ut breviter prosequamur, hoc ex actionibus apostolorum traditum nobis accepimus, quod, post passionem Christi cum apostolis usque ad Pentecosten in orationibus et jejuniis, unanimiter conversata est. Postea vero, Joanne in ejus obsequio perseverante, non diu vocatione dilata migravit ad Filium, et angelis occurrentibus et deportantibus illa inclita anima assumpta est in cælum. Verum in corpore an sine corpore? Nullius canonicae scripturæ definivit aucto-

(3) Is. cap. XLIX, 15.

(4) De Assumpt. Serm. VII sub init.

ritas; sed quocumque modo sit, eam cum Christo esse dubium non est (1). » Perinde ac si dicere velit: quamquam sacra Biblia nuspianam corpoream Virginis Assumptionem profiteantur; nihil tamen secius veterimæ traditionis auctoritate fulti veritatem illam agnoscere debemus faterique: si namque *dubium non est*, Virg. Mariam esse cum Christo, in anima proin et corpore; quis enim Virginis animam post ejus transmigrationem a Christo disjunctam suspicatur?

Eidem sententiæ mordicus adhæret Petrus Blesensis anglus, qui sermones quatuor in Mariæ Virginis Assumptionem diserte solideque conscripsit. In eorum primo sic mentem suam hac super re diligenter aperit: « Gaudet Christus, et matri suæ hodie festinus occurrit; nec degignatur suæ legi satisfacere, per quam parentes honorari præcipit. David, qui Christi figurativam gerebat imaginem, gaudebat et psallebat coram arca veteris testamenti, coram cella aromatum, coram Sacrario Spiritus sancti. » Verba ista nonnisi ad corpus referri congrue possunt. Et tradita sub finem ratione propter quam in terris matrem suam reliquerit Christus, ait: « Videbatur Christo quod non totus ascendisset in cælum, donec illam traxisset ad se, de cuius carne et sanguine traxerat corpus suum. Desiderio ergo desiderabat Christus habere secum vas illud electum, corpus Virginis. » Nec minus luculenter patet ejus mens in altero sermone: « Elevata est post Filium tuum magnificentia tua super cælos, ut in terris tuam non deserat

(1) De Laud. Mar. Virg. circa fin.

carnem, qui terrenam de carne tua traxit originem. Credo siquidem, quod qui nascendo integrum custodivit in matre virginale signaculum, ipse corpus Virginis, in quo per ipsum plenitudo divinitatis habitare dignata est, servavit ab omni mortalitate et corruptione illæsum. Sane quæ tota vixerat casta, tota immaculata, tota impolluta et integræ, quomodo sentiret, aut sentire deberet quid esset humani corporis corruptela? Secure jam potest in cælum ascendere, quæ in terris vitam duxit angelicam. » Hinc sat superque constat, beatissimam Virg. Mariam cum anima simul et corpore almo cælestis gloriæ lumine bearri.

Nec satis. Richardus a sancto Laurentio qui magna per id temporis sapientia et magna pietate colluxit, quodam, ut ita dicam, enthymemate nostram quam tenuiter evincendam proposuimus, veritatem roborat atque illustrat. « Extrema hujus terræ, » inquit, « dici possunt conceptio carinalis et mors corporis; in primo extremito exceptit fomitem, et motus pravos in sanctificatione: ab ultimo extremo excussit putrefactionem, vermem et pulverem in resurrectione (2). »

Ponit huic capiti coronidem divus Bernardus, claravallensis Abbas, qui sæc. 12° decus singulare refulgens, Principum, Regum, Episcoporum, Romanorumque Pontificum magister et oraculum fuit; haereticorum autem quasi flagellum. Hoc proinde caput cum illo claudentes qui non minus sanctitate quam omnigena doctrina illustris omnium Patrum agmen clau-

(2) De Laud. Virg., lib. II.

dit (1), magnam hanc lucem laurire lætamur: « Accepi sane, » inquit, « ab Ecclesia illum diem cum summa veneratione recolendum, quo assumpta (Maria) de sæculo nequam, cælis quoque intulit celeberrimorum festa gaudiorum (2). » Quibus profecto verbis Assumptionem Virginis tum quoad animam, tum quoad corpus intellexit mellifluus Pater; quum de animæ glorificatione nulla potuerit suboriri difficultas, nulla contradicatio. — Alio in loco illam psalmi Davidici pericopen ad trutinam vocans: *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem*, postquam luculentius dicit: « Haud dubium quin de corpore dicat quod in sepulcro jacebat exanime, hoc enim sanctum est, et angelus qui nuntiavit Virginis, loquutus est dicens: *Et quod nascetur ex te sanctum vocabitur Filius Dei*; » protinus subdit: « Quo ergo pacto sanctum videre poterit corruptionem, quando de incorrupti uteri perpetuo virore vernantibus passuis ortum, etiam avidos in se angelorum figere possit obtentus insatiabiliter oblectandos (3)? » Exinde plane colligitur, quænam insederit divo Bernardo mens non tantum pro Virginis Assumptione, verum et pro immaculato ejus Conceptu, quamquam contrarium plerique dictitent. Ulterius: inclytum Doctorem (4) in illa vere mellita ac diserta oratione præstat audire loquentem: « Si Joannis parvuli nondum nati anima liquefacta est, ut Maria locuta est, quid puta-

(1) Cf. Natalem Aragonen. *De optima legendorum Patrum methodo*, Augustæ Taurin. 1742, lib. I, c. 1.

(2) Ep. 174 ad Canon. Lugdun., n. 3 Oper. t. I.

(3) Serm. xxxv in Cantic., num. 5.

mus, quænam cælestium exultationem et vocem audire et videre faciem, et beata ejus frui præsentia meruerunt (5)? » Et inferius num. 4 iterum: « Sed illud quis cogitare sufficiat quam gloria hodie mundi regina processerit, et quanto elevationis affectu tota in ejus occursum cælestium legionum processerit multitudo! quibus ad thronum gloriæ cantoris sit deducta, quam placido vultu, quam serena facie, quam divinis amplexibus suscepta a Filio, et super omnem exaltata creaturam, cum eo honore, quo tanta mater digna fuit, cum ea gloria quæ tantum decuit filium? felicia prorsus oscula, labiis impressa lactentis, cui virgineo mater applaudebat in gremio. » In hæc melliflui Patris atque Doctoris verba pulcre Serry: « Quæ verba Bernardi etsi de prima facie haud ita diserta videantur, ut Virginem corpore simul et anima assumptam evincant, evincunt tamen si penitus perpendantur. Nisi enim ad violentam figuram totus melliflui Patris sermo flectatur; qui fieri potuit, ut in ipso cælorum aditu Mariæ vocem audirent angeli, viderent faciem beataque illius præsentia fruerentur, ipseque Dei filius matris labiis oscula figeret, materque vicissim virgineo gremio applauderer, si anima tantum, non ita tamen corpore in celos Virgo Maria assumpta est? cur etiam omni carni loquendi, lætandique tempus tum deum datum Bernardus diceret, nisi

(4) Pius VIII ex sacrorum Rituum congregacionis consilio S. Bernardum universalis Ecclesie Doctorem declaravit et confirmavit.

(5) Serm. i de Assumpt., num. 1.

quod matris Domini carnem tunc deum in cælos assumptam existimaret? aut quid solam tunc hominis naturam corpore simul constantem et animo supra immortales spiritus exaltatam in Virgine prædicaret, nisi quod in Christo Domino cælestem gloriam assecuto, non solum per sese hominis natura, sed ut Dei verbo unita supra omnes immortalium spirituum choros evecta fuerat (1)? » Pariter ille qui omne tulit punctum; nam miscuit utile dulci: « Tempus loquendi omni carni, cum assumitur incorrupti Verbi mater in cælum, ut cessare debeat a laudibus humana mortalitas, cum hominis sola natura supra immortales spiritus exaltatur in Virgine (2). » Alia divi Bernardi testimonia quæ innumera prope sunt, silentio premimus, fastidio lectorem prosequi verentes. Hoc tamen, quia pulcrius, laudare compellimus: « Denique sicut Salomon in omnibus thesauris suis, et in opibus tantis nihil habuit tam pretiosum, quod in opus illud magnificentum, thronum scilicet gloriæ suæ judicaret ebori præferendum; sic Maria singularem præ omnibus electis angelorum et hominum invenit gratiam apud Deum, ut videlicet Dei conciperet et pareret Filium, atque ex ebore corporis ejus thronum sibi virtus Altissimi sine manibus excideret gloriosum. Gloriosus prorsus ille thronus et mirabilis, de quo Scriptura prohibet: *Quia non est factum tale opus in universis regnis* (3); et quod facile testimentiis probaretur angelorum, qui semper et insatiabiliter in gloriam et

(1) Exercit. LXVI.

(2) Serm. iv, n. 1.
(3) III. Reg. x, 20.

decorum dominici corporis prospicere concupiscunt. Quia enim in universis regnis non est factum tale opus, quicquid factum est, flectat ei genu in omnibus regnis cælestium, terrestrium et infernorum. Quam beatus igitur ille venter eburneus, unde caro eburnea sumpta est Redemptoris, pretium animarum, miraculum angelorum, solium summæ majestatis, thronusque potestatis, cibus vitæ immortalis, medicina peccati, restitutio sanitatis. *Quotquot*, inquit, *tangebant eum, sanabantur a languoribus suis; nam virtus de illo exibat et sanabat omnes* (4). » Quantumvis heic corporea Virginis Assumptio nequaquam disertis conceptisque verbis deprehendatur, ex orationis tamen serie nimis aperte colligitur; quum caro Virginis, divo Augustino referente, Christi caro quodammodo sit: unde si manserit ista corruptionis expers, incorrupta mansit et illa.

Mirabilem igitur in modum nostra liquet veritas ex locis parallelis memorati Doctoris ac Patris qui tanti faciendus est, ut prouti solerter apem per amoenissima florentis Ecclesiae vireta volitantem ex quovis patristico flore mella veritatis cujuscumque suxisse videatur. Nullum proinde testimonium deduci ex antiquitate poterit, quod commode cum pia sententia componi nequeat: divino namque providente Numine factum est, ut nihil unquam Patribus aliisve sui temporis ecclesiasticis scriptoribus exciderit calamum quod Virginis Assumptioni refragaretur; et ideo nedum labentibus

(4) Serm. I in Annunc. Dominica in operib. supp. et alien. adscript. Guerric. Abb.

ævis piam omnes tradidere sententiam, verum et nullus unquam eorumdem aliquantis per ex ea deflectere visus est. Quocirca rivulus ille traditionis qui ab Apostolis et apostolicis Patribus primum emersit, in amplissimum denique ac nobilissimum excravit flumen. Jure proinde merito divus Bernardus Virginis excellentiam contemplatus, eam pulcre compellat: *negotium omnium sæculorum* (1); ad ipsam namque tendunt omnia sæcula, nec non ipsam celebrandi ornandique causa certatim omnia sæcula negotiantur.

Caput V.

Ecclesia Latino-græco-scholastica.

1. Deus post prophetas, apostolos et evangelistas juxta Paulinam sententiam (2) posuit in Ecclesia pastores et doctores, ne circumferamus omnivento doctrinæ: pastores et doctores non utique privatos, sed publicos et universales, dummodo sanctitatis ac sapientiæ radiis, nuper licet, in firmamento Ecclesiæ prout astra divinitus accensa coruscaverint. Huc erit sermo de scholasticis DD. qui sunt muri ænei in domo Jacob, de quorum principe novatorum coryphaeus ajebat: *Tolle Thomam, et dissipabo Ecclesiam Dei.* Hi quoque sacra volumina diurna nocturna manu versantes, patrum legitimi hæredes fiunt, qui auream continentemque veteris ecclesiasticæ traditionis catenam ad temporis usque consummationem nectunt atque producent. Heic sub scholasticorum nomine veniunt omnes ad præsens usque

(1) Serm. ii de Pentecoste.

(2) Ad Ephes. iv, 11 seqq.

tempus theologi, qualibet sive scholastica, sive positiva methodo sacram docuerint Theologiam. Eos inter theologos ceu pastores et doctores plerique coruscant. De PP. quorum nonnulli pastores et doctores itidem vocitantur, loquuti paulo ante fuimus; modo de pastoribus et doctoribus, nec non de aliis quibuscumque theologis scholasticam præsertim Theologiam ubertim callentibus per pauca delibare connimitur.

2. Divus Joannes Damascenus, ecclesiæ græcæ doctor, mira *Dialectica* in qua haud pauca habet ad philosophorum ethnicorum, hæreticorumque fallacias detegendas, atque ad intelligentiam veterum græcorum scriptorum aptissima, ex Aristotele germen accipiens, sæc. viii scholasticam Theologiam plantavit. Voluit Deus, ut toto pene mundo converso, potentia sæcularis ad conservationem Religionis inserviret; voluit Deus ut sapientia sæcularis eumdem in finem ancillaretur. Retulimus alibi Jo. Damascenum, ita tamen, ut hanc modo relationem complere debeamus. « O quomodo vitæ fons, » inquit religiosissimus Doctor, « ad vitam media morte trahitur! O quomodo quæ pariendo naturæ leges excesserat, nunc ejus legibus cedit, et corpus immaculatum morti subjicitur! Oportet enim hoc mortali posito induere incorruptionem, quemadmodum naturæ Dominus mortis periculum facere non recusavit (3). » Et paulo infra: « Quemadmodum soliste splendidissima perennique luce præditus, tametsi cum a lunari tan-

(3) Orat. i in Dormit. B. Mariæ Virg.

tis per corpore obtegitur, modo quodam desicere, et caligine obrui, et fulgom cum tenebris mutare videatur, non tamen luce sua destituitur, verum sui luminis fontem perpetuo scaturientem habet, quin imo ipse luminis fons est indeficiens, velut ab ejus Conditore Deo constitutum fuit; sic tu quoque fons veri luminis et in exhaustus ipsiusmet vitæ thesaurus, uberrima benedictionis scaturigo, quæ cuncta nobis bona conciliasti et attulisti, etsi ad tempus aliquod corporeo modo morte obtegeris; attamen immensi luminis immortalisque vitæ et veræ felicitatis puros et inexhaustos latices, gratiæ flumina, sanationum fontes, perennemque benedictionem fundis... Quamobrem sacrum transitum tuum minime mortem appellabimus, sed somnum et migrationem, vel ut aptiori voce utar, præsentiam ad Deum: excedens enim de corpore, præsens existi ad potiora... Quocirca non te mors beatam fecit, sed ipsa mortem hilarem reddidisti; ut quæ moestitiam ejus sustuleris, ipsamque gaudium esse præstiteris. Quamobrem sacrum et incontaminatum corpus tuum pie sepulturæ tradebatur, angelis partim præcurrentibus, partim circumdantibus, partim sequentibus, nullum denique obsequii genus prætermittentibus, quod Domini ipsorum parenti adhiberi par esset... Te Apostolorum agmen veram Domini Dei arcum, uti quondam sacerdotes typicam illam humeris tollentes et in sepulcro condentes, per ipsum, veluti per Jordanem alterum, ad veram promissionis terram, hoc est ad supernam Jerusalem, omnium fidelium matrem,

(1) Opp. S. Jo. Damasc., edit. Lequien. Patrolog. Græc., ed. Migne, tom. xcvi, col. 721.